

SEE *LINDENES* – 40 AASTAT HILJEM

1976. aasta aprillinumbris avaldas Keel ja Kirjandus rubriigis „Väiteid ja vastuväiteid” minu lühikirjutise „See *Lindanisa*” (KK 1976, nr 4, lk 239). Olin rahul, sest pidasin seda kirjutist heaks ega pole arvamust muutnud.

Jutt oli minu seisukohavõtust tollal päevakajalisel teemal muinas-Tallinna nimedest. Kohanimi *Lindenes* on pärit Henriku kroonikast, kus autor kirjeldab Taani kuningliku mereväe maale-tulekut sellenimelises sadamas aastal 1219. Lahtiseks on jäänud küsimus, milline võis olla tolle *Lindenesi* eestikeelne vaste. Välja on pakutud isegi *Lindanisa* versiooni.

Oma kirjutises pidasin/pean võimalikuks taandada skandinaaviapärase *Lindenes* (*linde+nes*) eestikeelsele Pärnaneemele, võttes aluseks Põhja-Eesti rannikul esinevate mitmete puunimeliste neemede (Haab-, Lepp-, Tammneeme) analoogiad. Kirjutises diskuteerisin peamiselt Leo Tiigi ja tema Tormivarju teooriaga, tuues omalt poolt esile muid keeleteaduses pakutavaid võimalusi. Teemat puudutasin lühidalt oma eelmisel aastal ilmunud raamatu „Tallinn – meistrite linn” kordustrukis (2015, lk 14).

Täna, 40 aastat hiljem tähendab *Lindenes* mulle endiselt Pärnaneeme. Neile, kel on kalduvus uskuda enam vanade tuntud teoreetikute targutusi kui noorema ajaloo uurija lihtsat seletust, lisan mõne fakti, mis 40 aastat tagasi puudu jäi. Tookord ei tallatud mu seisukohta küll maha, kuid ka ei tunnustatud.

Mu koduaknast nähtavad kõrged ja kogukad puud, mis nii kevadel, suvel kui ka sügisel oma lehestikuga pilku püüavad, on pärnad. Nemad inspireerisidki kirjutama järgnevaid ridu.

Suur puu keset Suure Rannavärava mäe Roosiaeda oli pärn. Selle puu all said kaitsemüüride vahele surutud linnakese

elanikud olla vabas looduses, hingata värsket mereõhku, korraldada pidustusi, tervitada sadamasse tulevaid purjekaid, jätta hüvasti merereisidele suundujatega ja viibata võõramaa kaubalaevadele, mis oma teekonnal läänest itta ja idast läände siit mööda seilasid. On ülimalt tõenäone, ja usun, et nii oligi, et just see pärn andis kuvandi, mille järgi seda sadamalinnakest laiemalt teati, ja juba palju varem kui ta sai tuntuks taanlaste Taanlinna ehk Tallinna nimega. Siinjuures ei saa tähelepanuta jätta, et Skandinaavias, milliste aladega meie esivanematel aegade algusest peale olid tihedad sidemed, peeti pärna kõige pühaks puuks ja *Lindeneski* on olnud kohanimena tuntud (nt Rootsisis ja Norras).

Ka eesti mütoloogias oli pärn üks kõige enam austatud hiie-, ohvri- ja ravipuudest. See traditsioon on läbi aastasadade mingil viisil ikka edasi elanud. Mõned näited.

Niguliste kiriku juurde pärnapuu alla maeti 1710. aastal katku surnud kiriku ülempastori, kroonika „Lifländische Historia” (1695) autori Christian Kelchi (1657–1710) põrm.

Harju mäe kohal, tema asendi tõttu, võis olla muistne pühapaik, millest hilisemate linnakindlustustööde tõttu enam muud märki ei jäänud kui Ingeri bastionile (Harjumäele) istutatud pärnad. Neist auväärsemad on üle elanud Teise maailmasõja.

Ei hakka kokku lugema teisi Tallinnas või selle lähemas ümbruses kasvanud/kasvavaid pärnapuid, ei saa aga ka ütlemata jätta, et Tallinna vanemaid ja suuremaid matmispaiku kannab nime Pärnamäe kalmistu.

Seega siis *Lindenes* – Pärnaneeme.

KÜLLIKE KAPLINSKI